KLAIPĖDOS MIESTO
VISUOMENĖS
SVEIKATOS BIURAS

VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS INFORMACINĖ SISTEMA
VISS IS

Neringos savivaldybės 2025 metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita

2026
Klaipėda

TURINYS

ĮVADAS ... **3**

BENDROJI DALIS ... **4**

Demografinė situacija ... 4

Socioekonominė situacija savivaldybėje ... 5

Sveikata savivaldybėje ... 5

2025 METŲ NERINGOS SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS ... **6**

Strateginio tikslo siekimas ... **11**

1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį ... 11

2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką ... 11

3 tikslas – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą ... 12

4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius ... 12

SPECIALIOJI DALIS ... **14**

Prioritetinių sričių identifikavimas ... 14

SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ ... **16**

Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotinėmis medžiagomis ... 16

Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programos vykdymas ... 17

Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programos vykdymas ... 19

2026 METŲ NERINGOS SAVIVALDYBĖS SUAUGUSIŲJŲ GYVENSENOS RODIKLIŲ PROFILIS ... **21**

IŠVADOS ... **24**

REKOMENDACIJOS ... **25**

ŠALTINIAI ... **26**

ĮVADAS

- Visuomenės sveikatos stebėsena Neringos savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslai ir jų uždaviniai. Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:
    - Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
    - Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt

BENDROJI DALIS

Visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių (toliau – Rodiklių) analizė ir interpretavimas atliekamas palyginant einamųjų metų savivaldybės rodiklius su Lietuvos rodiklio reikšmėmis. Vadovaujantis šviesoforo principu, savivaldybės suskirstytos į grupes:

– 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos žalia spalva;

– 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos raudona spalva;

– likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos geltona spalva. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos rodiklį.

Rodiklių analizės tikslas yra įvertinti esamą gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situaciją savivaldybėje vertinant ją Lietuvos sveikatos strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste ir remiantis šia objektyvia informacija planuoti bei įgyvendinti vietines visuomenės sveikatos stiprinimo ir prevencijos priemones. Analizuojamų metų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami ataskaitos priedo lentelėje „Neringos savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“. Sudarius savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. skyrių „Specialioji dalis“).

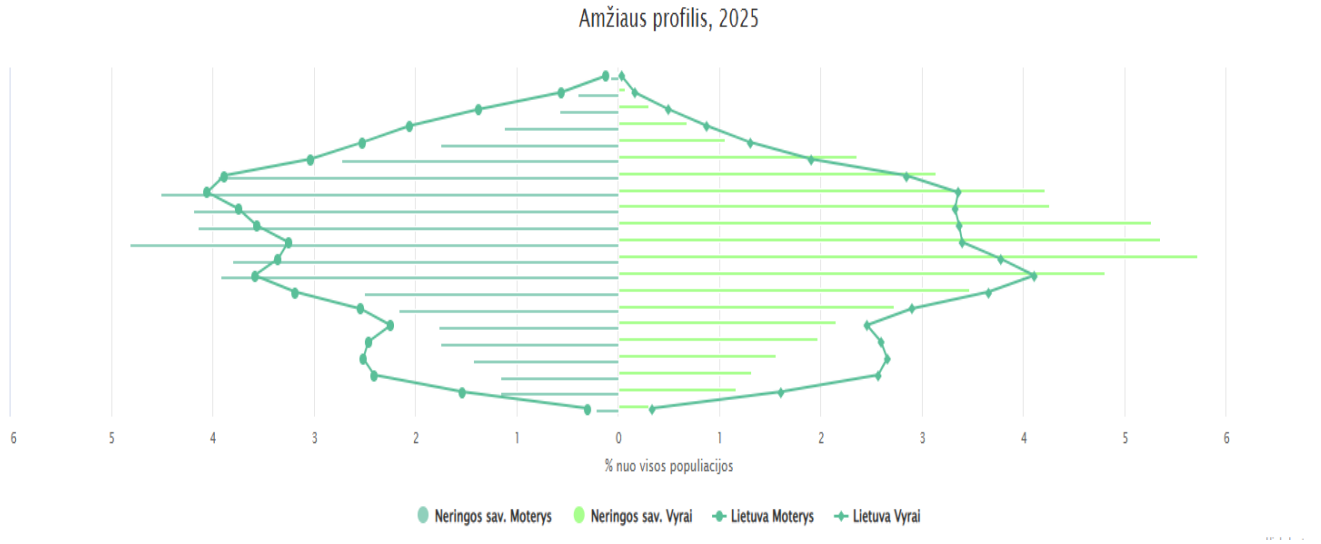
Demografinė situacija

2026 metų pradžioje Neringos savivaldybėje gyveno 4 570 gyventojų – 117 asmenų, arba 2,6 proc., daugiau nei 2025 metų pradžioje. Vyrų buvo 228 daugiau nei moterų: atitinkamai 2 399 ir 2 171. Vyrai sudarė 52,5 proc., moterys – 47,5 proc. visų savivaldybės gyventojų. Palyginti su 2025 metų pradžia, vyrų skaičius padidėjo 119, o moterų sumažėjo 2.

Didžiąją gyventojų dalį sudarė darbingo amžiaus gyventojai – 3 282 asmenys (71,8 proc.). Pensinio amžiaus gyventojų buvo daugiau nei vaikų iki 16 metų: atitinkamai 879 asmenys (19,2 proc.) ir 409 asmenys (8,9 proc.). 2026 metų pradžioje Neringos savivaldybės gyventojų amžiaus mediana buvo 47 metai.

2025 metais savivaldybėje natūrali gyventojų kaita išliko neigiama (−2 asmenys): gimė 28 kūdikiai, mirė 30 gyventojų. Gimstamumo rodiklis siekė 6,2, o mirtingumo – 6,6 atvejo 1 000 gyventojų. Palyginti su 2024 metais, gimė 7 kūdikiais daugiau, o mirė 9 gyventojais mažiau.

Neringos savivaldybėje gyventojų senėjimo klausimas išlieka aktualus – pensinio amžiaus gyventojų buvo daugiau nei du kartus daugiau nei vaikų iki 16 metų. Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes pateikiamas demografinio medžio grafike (1 pav.).

1 pav. **2025 m. Neringos sav. demografinis medis**
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Socioekonominė situacija savivaldybėje

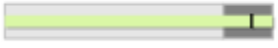
2025 metais Neringos savivaldybėje ilgalaikio nedarbo ir socialinę pašalpą gaunančių šeimų rodikliai buvo palankesni už Lietuvos vidurkį. Ilgalaikio nedarbo lygis siekė 0,3 proc., o Lietuvoje – 1,6 proc. Socialinę pašalpą gaunančių šeimų skaičius sudarė 0,7 šeimos 1 000 gyventojų, palyginti su 13,4 Lietuvoje. Gyventojų skaičius per metus padidėjo 117 asmenų, o gyventojų skaičiaus pokyčio rodiklis siekė 25,9 asmens 1 000 gyventojų. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, rodiklis buvo daugiau nei du kartus didesnis už Lietuvos vidurkį – atitinkamai 99,4 ir 44,4 atvejo 1 000 mokyklinio amžiaus vaikų; ataskaitoje nurodoma, kad šio rodiklio reikšmei įtakos turi nedeklaruotas išvykimas iš šalies ar regiono. Policijoje užregistruotų pranešimų dėl smurto artimoje aplinkoje rodiklis buvo mažesnis už šalies vidurkį – atitinkamai 5,1 ir 19,3 pranešimo 1 000 gyventojų. Tačiau su narkotikais susijusių nusikalstamų veikų rodiklis siekė 155,2 atvejo 100 000 gyventojų ir viršijo Lietuvos rodiklį (96,8).

Sveikata savivaldybėje

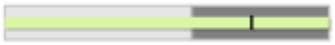
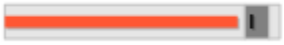
2025 metais Neringos savivaldybės gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė siekė 83,8 metų ir buvo 5,9 metų ilgesnė už Lietuvos vidurkį. Tačiau išvengiamas mirtingumas sudarė 93,8 proc. ir viršijo šalies rodiklį (76,3 proc.). Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų ir piktybinių navikų buvo mažesnis nei Lietuvoje; mirčių nuo cerebrovaskulinių ligų ir savižudybių neužregistruota. Tuberkuliozės, vaistams atsparios tuberkuliozės bei ŽIV ir jo sukeltų ligų atvejų taip pat neužregistruota. Nepalankesni buvo mirtingumo dėl transporto įvykių ir paskendimo bei vyresnių gyventojų traumų dėl nukritimų rodikliai. Išvengiamų hospitalizacijų rodiklis buvo mažesnis nei Lietuvoje – atitinkamai 8,7 ir 19,5 atvejo 1 000 gyventojų. Dalyvavimas krūties, gimdos kaklelio ir storosios žarnos vėžio bei širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėse programose siekė atitinkamai 31,0, 37,0, 33,9 ir 16,2 proc. ir buvo mažesnis už šalies rodiklius. Dvejų metų vaikų skiepijimo MMR1 apimtys siekė 100 proc., o vienų metų vaikų skiepijimo nuo difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos trimis dozėmis – 71,4 proc. (Lietuvoje – 86,7 proc.). Šeimos gydytojų ir apsilankymų pas gydytojus rodikliai taip pat buvo mažesni nei Lietuvoje.

2025 METŲ NERINGOS SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tendencija	Rodiklis	Kiekis	3 metų vidurkis	Santykis	Rodiklis	Blog.	Sritis	Ger.
Strateginiai rodikliai									
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai) (2025)	→	83.8	84	81.1	1.08	77.9	71.4		83.8
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą (2025)	↑	93.8	15	80.4	1.23	76.3	93.8		67.9
1. Socialinė aplinka ir atskirtis									
1.1. Skurdo lygis ir nedarbas									
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv. (2025)	↓	0.0	0	15.3	0.00	18.1	71.3		0.0
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv. (2025)	↓	0.0	0	11.9	0.00	17.3	72.0		0.0
Bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų (2025)	↑	22.2	1	15.3	0.56	39.5	84.8		6.7
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl. (2025)	↓	99.4	25	102.6	2.24	44.4	170.1		22.1
Socialinę pašalpą gaunančių šeimų skaičius 1 000 gyventojų (2025)	↓	0.7	3	1.4	0.05	13.4	43.0		0.7
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos % (2025)	↓	0.3	9	0.3	0.19	1.6	3.8		0.3
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv. (2025)	↓	25.9	117	36.9	-23.55	-1.1	-34.9		34.0
1.2. Socialinė ekonominė gyventojų diferenciacija šalies ir bendruomenių lygmeniu									
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv. (2025)	↑	66.5	3	76.6	0.88	75.7	186.1		33.8
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv. (2025)	↑	71.6	3	75.4	1.00	71.5	168.1		30.0
Policijoje užregistruotų pranešimų dėl smurto artimoje aplinkoje skaičius 1	↓	5.1	23	5.7	0.26	19.3	37.2		5.1

000 gyventojų (2025)									
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys) (2025)	↓	0.0	0	0.0	0.00	18.7	109.0		0.0
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys) (2025)	↓	0.0	0	0.0	0.00	21.3	109.0		0.0
2. Sveikatai palanki fizinė darbo ir gyvenamoji aplinka									
2.1. Saugios darbo ir sveikos buities sąlygos, prekių ir paslaugų vartotojų saugumas									
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv. (2025)	↑	3.1	1	1.1	3.44	0.9	3.1		0.0
Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv. (2025)	↑	158.3	13	108.8	1.17	135.0	189.6		77.6
Asmenų, pirmą kartą nustatytas sumažėjęs dalyvumo lygis, sk. 10 000 gyv. (2025)	→	49.9	16	51.1	0.70	70.8	128.2		49.7
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00–A09) 10 000 gyventojų (NVSC duom.) (2025)	↑	66.5	30	53.7	0.39	170.7	301.0		4.6
2.2. Palankios sąlygos saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv. (2025)	↓	22.2	1	7.7	6.17	3.6	28.9		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv. (2025)	↑	38.1	1	12.7	11.21	3.4	38.1		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. (2025)	↑	0.0	0	7.7	0.00	14.5	52.4		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. (2025)	↑	0.0	0	7.7	0.00	13.6	33.8		0.0
2.3. Avaringumas ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičius									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv. (2025)	↑	44.3	2	30.7	8.36	5.3	44.3		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv. (2025)	↑	33.6	2	24.9	6.72	5.0	37.3		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv. (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	1.2	15.1		0.0
Traumų dėl transporto įvykių	→	4.4	2	3.1	0.79	5.6	10.1		0.0

(V00-V99) sk. 10 000 gyv. (2025)									
2.4. Oro, vandens ir dirvožemio užterštumas, triukšmas									
Oro teršalų (KD2,5) vidutinė metinė koncentracija savivaldybėje (µg/m³) (2025) Nidoje								4,8	
Oro teršalų (KD10) vidutinė metinė koncentracija savivaldybėje (µg/m³) (2025) Juodkrantėje, Pervalkoje ir Preiloje								11,5, 12,2 ir 22,8	
Oro teršalų azoto dioksido) vidutinė metinė koncentracija savivaldybėje (µg/m³) (2025) Pervalkoje								Nuo 5,90 iki 7,17	
3. Sveika gyvensena ir jos kultūra									
3.1. Alkoholinių gėrimų, tabako vartojimas, neteisėtas narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas ir prieinamumas									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	3.7	20.8		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	3.6	24.4		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. (2025)	↑	0.0	0	7.7	0.00	23.3	107.1		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. (2025)	↑	0.0	0	6.1	0.00	21.7	91.0		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai (2025)	↑	125.3	4 512	103.5	0.63	199.9	77.6		697.2
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai (2025)	↑	43.8	4 512	38.9	0.24	185.8	43.8		417.2
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv. (2025)	↑	155.2	7	168.6	1.60	96.8	466.2		14.2
Vaikų (0–17 m.), apsinuodijusių narkotinėmis medžiagomis, skaičius 10 000 vaikų (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	3.5	20.0		0.0
3.2. Sveikos mitybos įpročiai									
Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2025)	↓	0.0	0	46.7	0.00	34.3	0.0		76.7
4. Kokybiška ir efektyvi sveikatos priežiūra, orientuota į gyventojų poreikius									
4.1. Sveikatos sistemos tvarumas ir kokybė									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv. (2025)	↓	8.7	39	9.4	0.45	19.5	40.8		8.7
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv. (2025)	↓	1.2	5	0.9	0.67	1.8	3.7		0.9
4.2. Sveikatos infrastuktūra ir sveikatos priežiūros paslaugų kokybė, sauga, prieinamumas ir į pacientą orientuota sveikatos priežiūra									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2025)	↓	2.0	8	1.9	1.33	1.5	1.1		3.5
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2025)	↓	4.4	2	4.5	0.55	8.0	2.9		12.2

Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv. (2025)	↓	4.8	21 681	4.2	0.50	9.6	4.8		12.1
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19, atsparumas vaistams) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys) (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	3.5	14.5		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19, atsparumas vaistams) 100 000 gyv. (TB registro duomenys) (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	2.6	14.5		0.0
Serg. ŽIV ir jo sukeltomis ligomis 10 000 gyv. (NVSC duomenys) (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	0.6	1.4		0.0
4.3. Motinos ir vaiko sveikata									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	3.2	17.5		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, % (2025)	↑	100	8	87.3	1.17	85.4	50.0		100
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), % (2025)	↑	71.4	5	90.5	0.82	86.7	0.0		96.8
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.) (2025)	↑	31.8	42	28.7	1.31	24.2	5.7		31.8
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų (2025)	→	0.0	0	0.0	0.00	1.2	9.5		0.0
4.4. Lėtinių neinfekcinių ligų prevencija ir kontrolė									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv. (2025)	↓	332.4	15	398.6	0.50	665.7	1265.0		332.4
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv. (2025)	↓	408.8	15	552.2	0.65	629.8	883.7		408.8
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv. (2025)	↑	133.0	6	191.6	0.48	274.9	457.9		133.0
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv. (2025)	↓	143.0	6	205.9	0.56	253.7	426.6		143.0

Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv (2025)	↓	0.0	0	53.7	0.00	140.2	409.2		0.0
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv (2025)	↓	0.0	0	98.1	0.00	131.8	323.0		0.0
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. (2025)	↓	26.6	12	28.4	0.39	68.1	144.6		26.6
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje (2025)	→	31.0	336	30.2	0.56	55.5	27.1		66.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje (2025)	↑	37.0	404	36.0	0.49	76.2	37.0		92.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje (2025)	↓	33.9	580	34.8	0.58	58.4	31.2		70.7
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje (2025)	↓	16.2	287	22.3	0.46	34.9	16.2		50.1

2 pav. **2025 Neringos savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis**
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS). Neringos savivaldybės aplinkos monitoringo 2025 m. ataskaita.

Strateginio tikslo siekimas

Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijoje (LSS) numatytas strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai. Šio tikslo įgyvendinimas vertinamas stebint du rodiklius – vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę ir išvengiamą mirtingumą.

2025 metais Neringos savivaldybės gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, Higienos instituto skaičiavimais, buvo 83,8 metų – 5,9 metų ilgesnė už Lietuvos vidurkį (77,9 metų).

Išvengiamas mirtingumas – tai mirtingumas dėl ligų ar būklių, kurių galima išvengti taikant veiksmingas prevencijos, diagnostikos ir gydymo priemones. 2025 metais Neringos savivaldybėje išvengiamo mirtingumo rodiklis siekė 93,8 proc. ir buvo 17,5 procentinio punkto didesnis už Lietuvos rodiklį (76,3 proc.). Savivaldybė pateko į prasčiausių rodiklių grupę (raudonąją zoną).

1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis priedo lentelėje „Neringos savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“ pateiktomis 2025 metų rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

1.1. Mirtingumo dėl savižudybių, bandymų žudytis, socialinę pašalpą gaunančių šeimų ir ilgalaikio nedarbo rodikliai Neringos savivaldybėje buvo palankesni už Lietuvos vidurkį ir pateko į žaliąją zoną. Savižudybių savivaldybėje neužregistruota. Tačiau mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, rodiklis siekė 99,4 atvejo 1 000 mokyklinio amžiaus vaikų ir buvo daugiau nei du kartus didesnis už Lietuvos rodiklį (44,4), todėl pateko į raudonąją zoną. Šis rodiklis yra paaiškinamas tuo, kad didžioji dalis mokinių nėra deklaravę išvykimo iš šalies ar regiono. Gyventojų skaičiaus pokytis buvo teigiamas – 25,9 asmens 1 000 gyventojų, o Lietuvoje gyventojų skaičius mažėjo (−1,1).

1.2. Mirtingumo dėl išorinių priežasčių ir policijoje užregistruotų pranešimų dėl smurto artimoje aplinkoje rodikliai buvo mažesni už Lietuvos vidurkį ir pateko į žaliąją zoną. Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis buvo artimas šalies vidurkiui ir pateko į geltonąją zoną. Tuberkuliozės, įskaitant recidyvus, atvejų savivaldybėje neužregistruota, todėl sergamumo rodikliai buvo palankesni už Lietuvos rodiklius ir pateko į žaliąją zoną.

2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis priedo lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

2.1. Asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs dalyvumo lygis, ir sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis rodikliai buvo palankesni už Lietuvos vidurkį ir pateko į žaliąją zoną. Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis siekė 66,5 atvejo 10 000 gyventojų, o Lietuvoje – 170,7. Tačiau žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe rodiklis siekė 3,1 atvejo 10 000 darbingo amžiaus gyventojų ir viršijo Lietuvos rodiklį (0,9). Traumų dėl nukritimų 65 metų ir vyresnių gyventojų grupėje rodiklis taip pat buvo didesnis už šalies vidurkį – atitinkamai 158,3 ir 135,0 atvejo 10 000 šios amžiaus grupės gyventojų. Abu rodikliai pateko į raudonąją zoną.

2.2. Mirtingumo dėl paskendimo rodiklis siekė 22,2 atvejo 100 000 gyventojų ir buvo gerokai didesnis už Lietuvos rodiklį (3,6). Mirtingumo ir standartizuoto mirtingumo dėl paskendimo rodikliai

pateko į raudonąją zoną. Mirčių dėl nukritimų savivaldybėje neužregistruota, todėl šie rodikliai buvo palankesni už Lietuvos vidurkį ir pateko į žaliąją zoną.

2.3. Mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis siekė 44,3 atvejo 100 000 gyventojų ir viršijo Lietuvos rodiklį (5,3). Mirtingumo ir standartizuoto mirtingumo dėl transporto įvykių rodikliai pateko į raudonąją zoną. Pėsčiųjų mirčių dėl transporto įvykių neužregistruota. Transporto įvykiuose patirtų traumų rodiklis buvo mažesnis už Lietuvos vidurkį – atitinkamai 4,4 ir 5,6 atvejo 10 000 gyventojų. Pėsčiųjų mirtingumo ir transporto įvykiuose patirtų traumų rodikliai pateko į žaliąją zoną.

2.4. 2025 metais Neringos savivaldybės oro kokybė vertinta vykdant savivaldybės aplinkos monitoringą. Pagal periodinių tyrimų rezultatus, vidutinė kietųjų dalelių $KD_{2,5}$ koncentracija Nidoje, ties Lotmiškio g. 13, siekė 4,8 µg/m³. Vidutinės KD_{10} koncentracijos Juodkrantėje, Pervalkoje ir Preiloje buvo atitinkamai 11,5, 12,2 ir 22,8 µg/m³. Vidutinės azoto dioksido koncentracijos tirtose vietose svyravo nuo 5,90 iki 7,17 µg/m³; didžiausia vidutinė azoto dioksido koncentracija nustatyta Pervalkoje. Pagal pateiktus monitoringo rezultatus tirtų teršalų koncentracijos neviršijo nustatytų ribinių verčių.

3 tikslas – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis priedo lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

3.1. Mirčių dėl su alkoholio ir narkotikų vartojimu susijusių priežasčių bei vaikų apsinuodijimų narkotinėmis medžiagomis savivaldybėje neužregistruota. Šie rodikliai buvo palankesni už Lietuvos vidurkį ir pateko į žaliąją zoną. Tačiau su narkotikais susijusių nusikalstamų veikų rodiklis siekė 155,2 atvejo 100 000 gyventojų ir viršijo Lietuvos rodiklį (96,8), todėl pateko į raudonąją zoną. Vienai tabako prekybos licencijai teko 125,3 gyventojo, o vienai alkoholio prekybos licencijai – 43,8 gyventojo; Lietuvoje – atitinkamai 199,9 ir 185,8. Mažesnis gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai, rodo didesnį prekybos vietų tankį gyventojų skaičiaus atžvilgiu. Abu prieinamumo rodikliai pateko į raudonąją zoną.

3.2. Kūdikių, išimtinai žindytų krūtimi iki 6 mėnesių amžiaus, dalis siekė 0,0 proc. ir buvo mažesnė už Lietuvos vidurkį (34,3 proc.). Rodiklis pateko į raudonąją zoną.

4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis priedo lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

4.1. Bendras išvengiamų hospitalizacijų rodiklis siekė 8,7 atvejo 1 000 gyventojų ir buvo mažesnis už Lietuvos vidurkį (19,5). Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto rodiklis taip pat buvo palankesnis už šalies vidurkį – atitinkamai 1,2 ir 1,8 atvejo 1 000 suaugusių gyventojų. Abu rodikliai pateko į žaliąją zoną.

4.2. Šeimos gydytojų skaičius buvo mažesnis už Lietuvos vidurkį – atitinkamai 4,4 ir 8,0 gydytojo 10 000 gyventojų. Apsilankymų pas gydytojus vienam gyventojui teko 4,8, o Lietuvoje – 9,6. Abu rodikliai pateko į raudonąją zoną. Vienam gydytojui teko 2,0 slaugytojo, palyginti su 1,5 Lietuvoje; šis rodiklis priskirtas geltonajai zonai. Vaistams atsparios tuberkuliozės bei ŽIV ir jo sukeltų ligų atvejų savivaldybėje neužregistruota, todėl šie sergamumo rodikliai buvo palankesni už Lietuvos vidurkį ir pateko į žaliąją zoną.

4.3. Vaikų (7–17 metų), neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis siekė 31,8 proc. ir buvo didesnė už Lietuvos vidurkį (24,2 proc.). Kūdikių mirčių ir paauglių gimdymų

neužregistruota. Šie rodikliai pateko į žaliąją zoną. Dvejų metų vaikų skiepijimo nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės pirmąja doze apimtys siekė 100 proc., viršijo Lietuvos vidurkį (85,4 proc.) ir pateko į žaliąją zoną. Tačiau vienų metų vaikų skiepijimo nuo difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos trimis dozėmis apimtys siekė 71,4 proc., buvo mažesnės už Lietuvos vidurkį (86,7 proc.) ir pateko į raudonąją zoną.

4.4. Mirtingumo ir standartizuoto mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų bei piktybinių navikų rodikliai buvo mažesni už Lietuvos vidurkį ir pateko į žaliąją zoną. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų siekė 332,4 atvejo 100 000 gyventojų, o Lietuvoje – 665,7; nuo piktybinių navikų – atitinkamai 133,0 ir 274,9. Mirčių nuo cerebrovaskulinių ligų neužregistruota, todėl šie mirtingumo rodikliai taip pat pateko į žaliąją zoną. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu buvo palankesnis už Lietuvos vidurkį – atitinkamai 26,6 ir 68,1 atvejo 10 000 gyventojų – ir pateko į žaliąją zoną. Tačiau dalyvavimas visose keturiose prevencinėse programose buvo mažesnis už šalies vidurkį ir pateko į raudonąją zoną: krūties vėžio programoje dalyvavo 31,0 proc. tikslinės populiacijos (Lietuvoje – 55,5 proc.), gimdos kaklelio – 37,0 proc. (76,2 proc.), storosios žarnos vėžio – 33,9 proc. (58,4 proc.), o širdies ir kraujagyslių ligų programoje – 16,2 proc. (34,9 proc.).

SPECIALIOJI DALIS

Prioritetinių sričių identifikavimas

Remiantis priedo lentelėje „Neringos savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“ pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, oro taršos rodiklius vertinant kaip vieną bendrą rodiklį, matoma, jog:

1) 38 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalioji zona):

- Mirtingumas dėl savižudybių (X60–X84) 100 000 gyv.;
- SMR dėl savižudybių (X60–X84) 100 000 gyv.;
- Bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyv.;
- Socialinę pašalpą gaunančių šeimų sk. 1 000 gyv.;
- Ilgalaikio nedarbo lygis, proc.;
- Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyv.;
- Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyv.;
- Policijoje užregistruotų pranešimų dėl smurto artimoje aplinkoje sk. 1 000 gyv.;
- Sergamumas tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- Sergamumas tuberkulioze, įskaitant recidyvus, (A15–A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- Asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs dalyvumo lygis, sk. 10 000 gyv.;
- Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00–A09) 10 000 gyv. (NVSC duomenys);
- Mirtingumas dėl nukritimų (W00–W19) 100 000 gyv.;
- SMR dėl nukritimų (W00–W19) 100 000 gyv.;
- Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00–V09) 100 000 gyv.;
- Traumų dėl transporto įvykių (V00–V99) sk. 10 000 gyv.;
- Oro teršalų (kietųjų dalelių $KD_{2,5}$, KD_{10} ir azoto dioksido) koncentracijos savivaldybėje, $\mu g/m^3$, vertintos pagal 2025 m. periodinių aplinkos oro tyrimų rezultatus;
- Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyv.;
- SMR dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyv.;
- Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, 100 000 gyv.;
- SMR dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, 100 000 gyv.;
- Vaikų (0–17 m.), apsinuodijusių narkotinėmis medžiagomis, sk. 10 000 vaikų;
- Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.;
- IH dėl cukrinio diabeto sk. 1 000 suaugusių gyv.;
- Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15–A19), įskaitant visus atvejus, 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- Sergamumas ŽIV ir jo sukeltomis ligomis 10 000 gyv. (NVSC duomenys);
- Kūdikių mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių;
- 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito ir raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, proc.;
- Vaikų (7–17 m.), neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis, proc.;
- Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1 000 15–17 m. moterų;
- Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyv.;
- SMR nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyv.;
- Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00–C96) 100 000 gyv.;
- SMR nuo piktybinių navikų (C00–C96) 100 000 gyv.;
- Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60–I69) 100 000 gyv.;
- SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60–I69) 100 000 gyv.;
- Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.

2) 3 rodiklių reikšmės patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią grupę (geltonoji zona):

- Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, metai (HI skaičiavimai);
- SMR dėl išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyv.;
- Slaugytojų sk., tenkantis vienam gydytojui.

3) 19 rodiklių reikšmės priskirtos prasčiausių rodiklių grupei (raudonoji zona):

- Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, sk. 1 000 mokyklinio amžiaus vaikų;
- Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.;
- Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65 m. ir vyresnių gyventojų amžiaus grupėje sk. 10 000 šios amžiaus grupės gyv.;
- Mirtingumas dėl paskendimo (W65–W74) 100 000 gyv.;
- SMR dėl paskendimo (W65–W74) 100 000 gyv.;
- Mirtingumas dėl transporto įvykių (V00–V99) 100 000 gyv.;
- SMR dėl transporto įvykių (V00–V99) 100 000 gyv.;
- Gyventojų sk., tenkantis vienai tabako prekybos licencijai;
- Gyventojų sk., tenkantis vienai alkoholio prekybos licencijai;
- Nusikalstamų veikų, susijusių su narkotikais, sk. 100 000 gyv.;
- Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis, proc.;
- Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv.;
- Apsilankymų pas gydytojus sk. vienam gyventojui;
- 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos (3 dozės) skiepijimo apimtys, proc.;
- Tikslinės populiacijos dalis, per dvejus metus dalyvavusi krūties vėžio prevencinėje programoje, proc.;
- Tikslinės populiacijos dalis, per trejus metus dalyvavusi gimdos kaklelio vėžio prevencinėje programoje, proc.;
- Tikslinės populiacijos dalis, per dvejus metus dalyvavusi storosios žarnos vėžio prevencinėje programoje, proc.;
- Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje, proc.

SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Detalesnei Neringos savivaldybės 2025 m. visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų analizei pasirinkti trys prioritetiniai rodikliai, patenkantys į prasčiausių rodiklių grupę (raudonąją zoną):

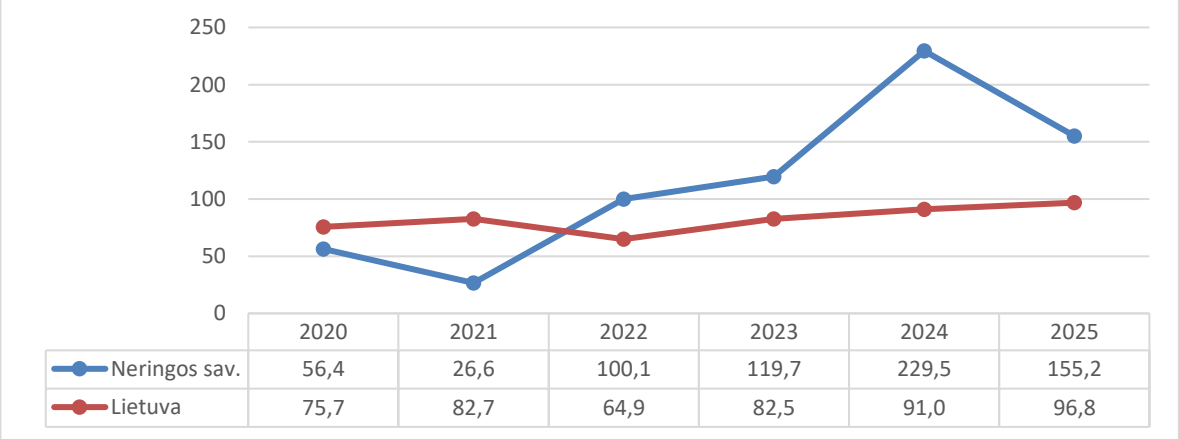
- Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai), 100 000 gyventojų;
- Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje, proc.;
- Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programoje, proc.

Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotinėmis medžiagomis

Higienos instituto duomenimis, 2025 metais Lietuvoje užregistruotos 2 796 nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda, o 2024 metais – 2 627. Jų skaičius padidėjo 169 atvejais, arba 6,4 proc. Rodiklis išaugo nuo 91,0 iki 96,8 atvejo 100 000 gyventojų. 2025 metais Neringos savivaldybėje užregistruotos 7 nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais – 3 atvejais, arba 30,0 proc., mažiau nei 2024 metais, kai buvo užregistruota 10 veikų. Rodiklis sumažėjo nuo 229,5 iki 155,2 atvejo 100 000 gyventojų, arba 32,4 proc., tačiau išliko 1,6 karto didesnis už Lietuvos rodiklį ir pateko į prasčiausių rodiklių grupę (raudonąją zoną).

Vertinant 2020–2025 metų dinamiką, Neringos savivaldybėje rodiklis svyravo: nuo 56,4 atvejo 100 000 gyventojų 2020 metais, 2021 metais sumažėjo iki 26,6 atvejo, vėliau didėjo ir 2024 metais pasiekė 229,5 atvejo. 2025 metais nustatytas sumažėjimas, todėl teigti, kad rodiklis toliau didėja, negalima. Vis dėlto nuo 2022 metų jo reikšmė išlieka didesnė nei Lietuvoje (3 pav.).

2026 metų Neringos savivaldybės suaugusiųjų gyvensenos tyrimo duomenimis, 25,6 proc. respondentų nurodė bent kartą per gyvenimą vartoję narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo (Lietuvoje – 11,2 proc.). Per paskutinius 12 mėnesių šias medžiagas vartojo 5,0 proc. respondentų (Lietuvoje – 2,2 proc.). Palyginti su 2022 metų tyrimu, Neringoje vartojusiųjų per paskutinius 12 mėnesių dalis padidėjo nuo 4,7 iki 5,0 proc., arba 0,3 procentinio punkto.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neringos sav.	56,4	26,6	100,1	119,7	229,5	155,2
Lietuva	75,7	82,7	64,9	82,5	91,0	96,8

3 pav. **Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais Lietuvoje ir Neringos sav. 2020-2025 m. (100 000 gyv.).**

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Apibendrinant galima teigti galima teigti, kad 2025 metais su narkotikais susijusių nusikalstamų veikų skaičius Neringoje sumažėjo, tačiau rodiklis išliko aukštesnis už šalies vidurkį. Nepalankūs 2026 metų suaugusiųjų gyvensenos tyrimo rezultatai taip pat pagrindžia poreikį stiprinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją ir pagalbos prieinamumą. Dėl mažo savivaldybės gyventojų skaičiaus pavieniai atvejai lemia didelius metinių rodiklių svyravimus, todėl situaciją tikslinga vertinti pagal absoliučius atvejų skaičius ir kelerių metų tendencijas. Nuosekli situacijos stebėsena, bendruomenės įsitraukimas ir tikslinės intervencijos tampa svarbios siekiant užkirsti kelią tolesniam su narkotikais susijusių nusikalstamų veikų augimui savivaldybėje.

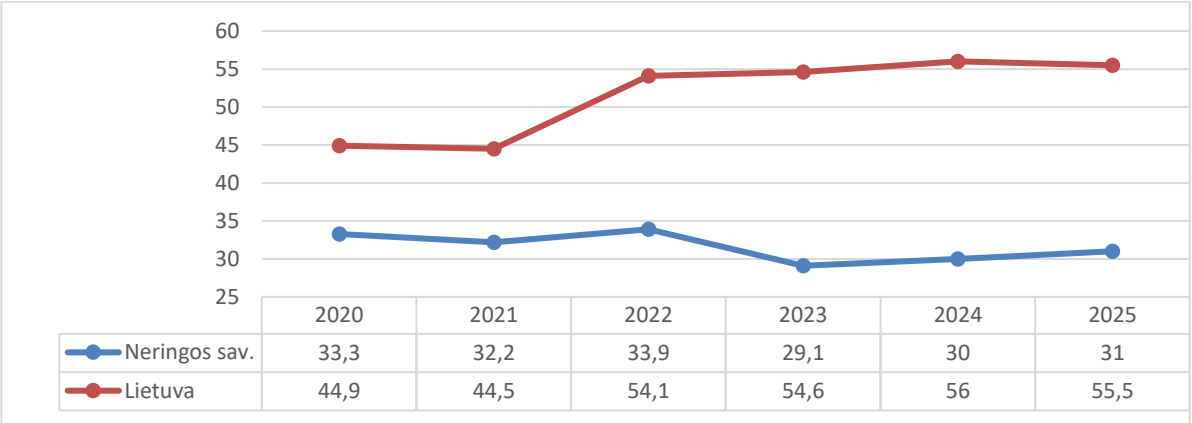
Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programos vykdymas

Nuo 2025 m. sausio 1 d. krūties vėžio prevencinė programa skirta 45–74 metų moterims (imtinai), kurioms kartą per dvejus metus gali būti atliekamas mamografinis tyrimas ir jo vertinimas. Iki 2024 m. pabaigos programa buvo skirta 50–69 metų moterims.

2025 metų Higienos instituto duomenimis, Neringos savivaldybėje krūties vėžio prevencinėje programoje dalyvavo 31,0 proc. tikslinės populiacijos moterų, o Lietuvoje – 55,5 proc. Neringos rodiklis buvo 24,5 procentinio punkto mažesnis už Lietuvos rodiklį ir pateko į prasčiausių rodiklių grupę (raudonąją zoną).

Valstybinės ligonių kasos duomenimis, 2025 metais VšĮ Neringos pirminės sveikatos priežiūros centre suteiktos 162 siuntimo atlikti mamografijos tyrimą ir rezultatų įvertinimo paslaugos, o 2024 metais – 79. Paslaugų skaičius padidėjo 83, arba 105,1 proc. Informavimo apie krūties piktybinių navikų ankstyvąją diagnostiką paslaugų 2025 metais suteikta 275. Vertinant dvejų metų laikotarpį, mamografinio tyrimo ir rezultatų įvertinimo paslaugą gavo 241 iš 528 prie įstaigos prisirašiusių ir apdraustų tikslinės amžiaus grupės moterų – 45,6 proc. Šis rodiklis apibūdina prie Neringos PSPC prisirašiusias moteris.

Vertinant 2020–2025 metų dinamiką, dalyvavimo programoje rodiklis Neringoje svyravo. Didžiausia reikšmė nustatyta 2022 metais – 33,9 proc., mažiausia – 2023 metais, kai programoje dalyvavo 29,1 proc. tikslinės populiacijos moterų. Vėliau rodiklis didėjo: 2024 metais siekė 30,0 proc., o 2025 metais – 31,0 proc. Taigi pastaraisiais metais stebimas nedidelis gerėjimas, tačiau per visą analizuojamą laikotarpį Neringos rodiklis išliko mažesnis už Lietuvos rodiklį. Vertinant 2025 metų pokytį svarbu atsižvelgti į išplėstas programos tikslinės amžiaus grupės ribas (4 pav.).

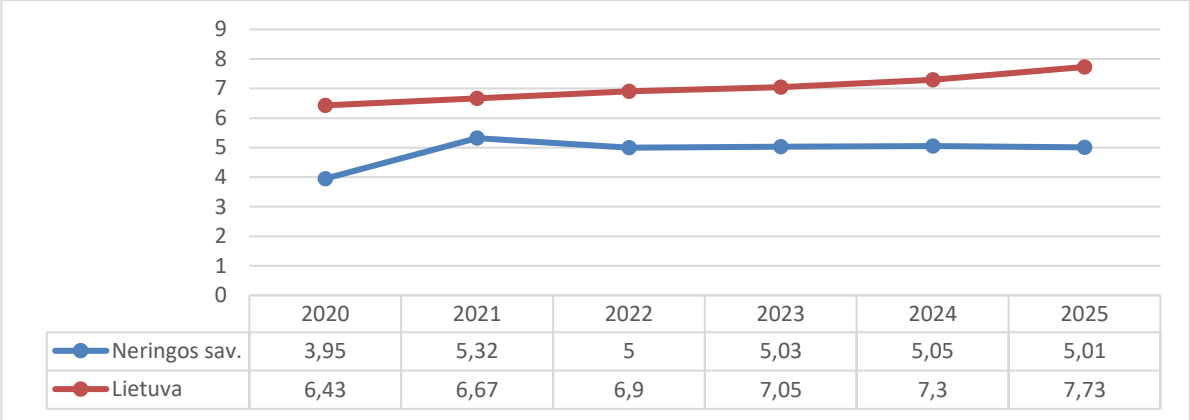

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neringos sav.	33,3	32,2	33,9	29,1	30	31
Lietuva	44,9	44,5	54,1	54,6	56	55,5

4 pav. **Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje Neringos savivaldybėje ir Lietuvoje 2020-2025 m.**

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Analizuojant sergamumą krūties vėžiu (C50), Neringos savivaldybėje sergančių asmenų skaičius 1 000 gyventojų padidėjo nuo 3,95 atvejo 2020 metais iki 5,32 atvejo 2021 metais, o 2022–2025 metais išliko gana stabilus – apie 5 atvejus 1 000 gyventojų. Lietuvoje rodiklis nuosekliai didėjo – nuo 6,43 atvejo 2020 metais iki 7,73 atvejo 2025 metais. 2025 metais Neringos rodiklis siekė 5,01 atvejo 1 000 gyventojų ir buvo apie 1,5 karto mažesnis už Lietuvos rodiklį. Šis rodiklis apibūdina sergančių asmenų skaičių, o ne vien naujai diagnozuotus ligos atvejus (5 pav.).

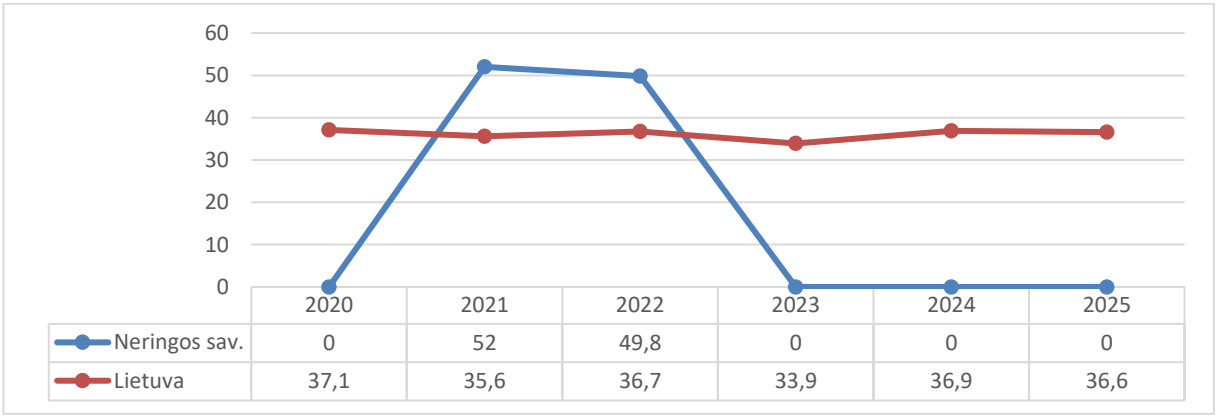

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neringos sav.	3,95	5,32	5	5,03	5,05	5,01
Lietuva	6,43	6,67	6,9	7,05	7,3	7,73

5 pav. **Sergančių asmenų skaičius krūties vėžiu (C50) Neringos savivaldybėje ir Lietuvoje 2020-2025 m. (1 000 gyv.)**

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos statistikos duomenų portalas

Mirtingumo nuo krūties vėžio rodiklis Neringos savivaldybėje 2021 metais siekė 52,0, o 2022 metais – 49,8 atvejo 100 000 moterų ir viršijo atitinkamų metų Lietuvos rodiklius – 35,6 ir 36,7 atvejo. 2020 ir 2023–2025 metais Neringoje mirčių nuo krūties vėžio neužregistruota. Lietuvoje 2025 metais mirtingumo rodiklis siekė 36,6 atvejo 100 000 moterų. Dėl mažo Neringos gyventojų skaičiaus pavienės mirtys gali lemti didelius metinių rodiklių svyravimus (6 pav.).

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neringos sav.	0	52	49,8	0	0	0
Lietuva	37,1	35,6	36,7	33,9	36,9	36,6

6 pav. **Mirtingumas nuo krūties vėžio (C50) Neringos savivaldybėje ir Lietuvoje 2020-2025 m. (100 000 mot.)**

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Nors 2025 metais Neringos PSPC suteiktų siuntimo ir rezultatų įvertinimo paslaugų skaičius padidėjo, o pastaraisiais metais savivaldybėje mirčių nuo krūties vėžio neužregistruota, dalyvavimas prevencinėje programoje išlieka gerokai mažesnis nei Lietuvoje. Todėl svarbu stiprinti tikslinės grupės moterų informavimą, aktyvų kvietimą tikrintis ir mamografinio tyrimo prieinamumą.

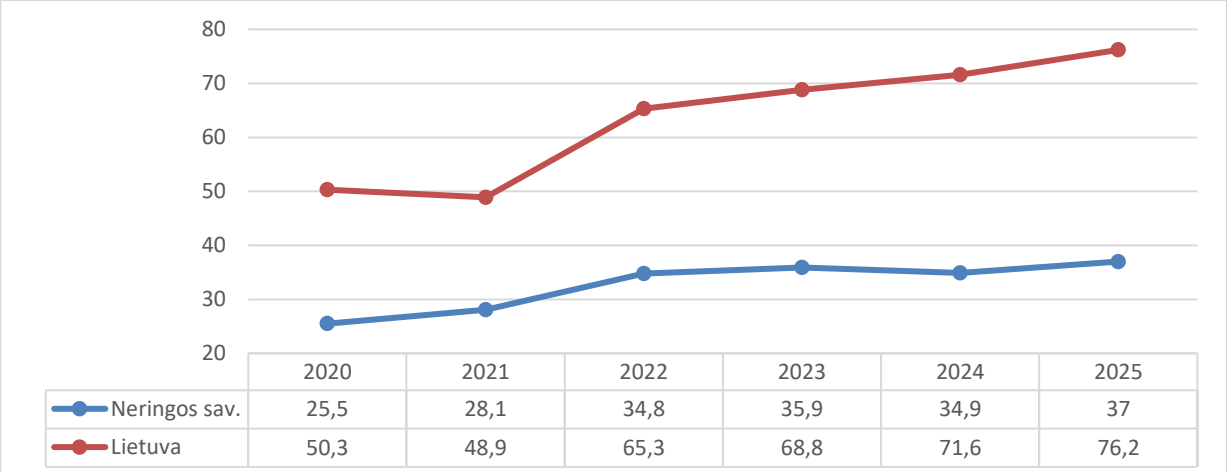
Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programos vykdymas

Gimdos kaklelio vėžio prevencinė programa skirta 25–59 metų moterims (imtinai). 25–34 metų moterims kartą per trejus metus atliekamas gimdos kaklelio citologinis tepinėlis, o 35–59 metų moterims kartą per penkerius metus – aukštos rizikos žmogaus papilomos viruso (AR ŽPV) tyrimas. Jei AR ŽPV tyrimo rezultatas teigiamas, atliekamas gimdos kaklelio citologinio tepinėlio ištyrimas skystoje terpėje.

2025 metų Higienos instituto duomenimis, Neringos savivaldybėje gimdos kaklelio vėžio prevencinėje programoje dalyvavo 37,0 proc. tikslinės populiacijos moterų, o Lietuvoje – 76,2 proc. Savivaldybės rodiklis buvo 39,2 procentinio punkto mažesnis už Lietuvos rodiklį ir pateko į prasčiausių rodiklių grupę (raudonąją zoną).

Valstybinės ligonių kasos duomenimis, 2025 metais VšĮ Neringos pirminės sveikatos priežiūros centre suteikta 50 gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimo ir rezultatų įvertinimo paslaugų, o 2024 metais – 45. Paslaugų skaičius padidėjo 5, arba 11,1 proc. Informavimo dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų profilaktikos paslaugų 2025 metais suteikta 103. Pagal atitinkamoms amžiaus grupėms taikomus patikros laikotarpius paslaugą gavo 216 iš 543 prie įstaigos prisirašiusių ir apdraustų tikslinės amžiaus grupės moterų – 39,8 proc. Šis rodiklis apibūdina prie Neringos PSPC prisirašiusias moteris.

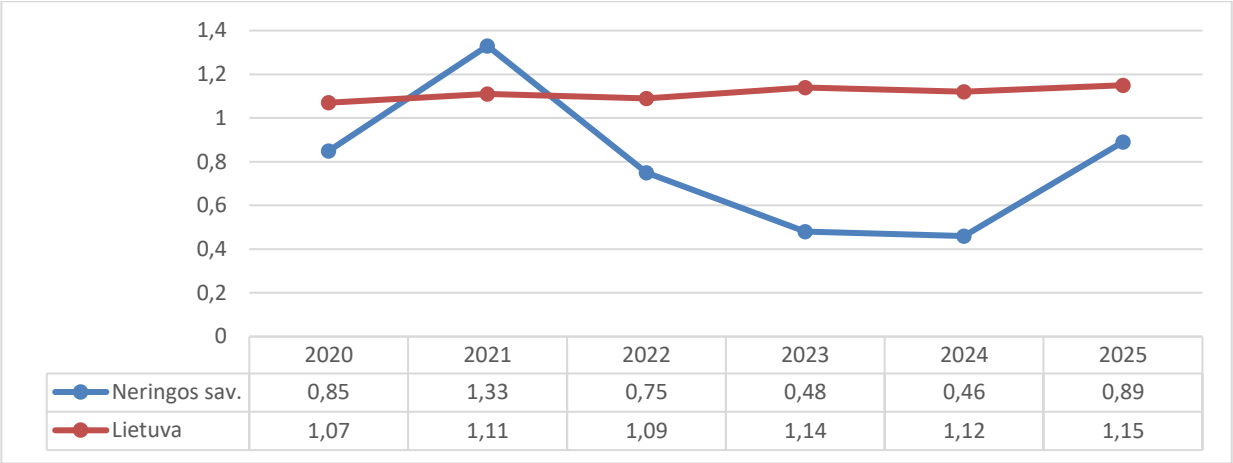
Vertinant 2020–2025 metų dinamiką, Neringos savivaldybėje dalyvavimo programoje rodiklis padidėjo nuo 25,5 iki 37,0 proc., arba 11,5 procentinio punkto. Nors 2024 metais nustatytas nedidelis sumažėjimas – nuo 35,9 iki 34,9 proc., 2025 metais rodiklis vėl padidėjo ir pasiekė didžiausią analizuojamo laikotarpio reikšmę. Vis dėlto per visą laikotarpį jis išliko gerokai mažesnis už Lietuvos rodiklį (7 pav.).

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neringos sav.	25,5	28,1	34,8	35,9	34,9	37
Lietuva	50,3	48,9	65,3	68,8	71,6	76,2

7 pav. **Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje Neringos savivaldybėje ir Lietuvoje 2020-2025 m.**
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Analizuojant ligotumą gimdos kaklelio vėžiu (C53), Neringos savivaldybėje rodiklis svyravo. Didžiausia reikšmė nustatyta 2021 metais – 1,33 atvejo 1 000 gyventojų. Vėliau rodiklis mažėjo ir 2024 metais siekė 0,46 atvejo, tačiau 2025 metais padidėjo iki 0,89 atvejo 1 000 gyventojų. Lietuvoje 2025 metais rodiklis siekė 1,15 atvejo 1 000 gyventojų, todėl Neringoje buvo apie 1,3 karto mažesnis (8 pav.).

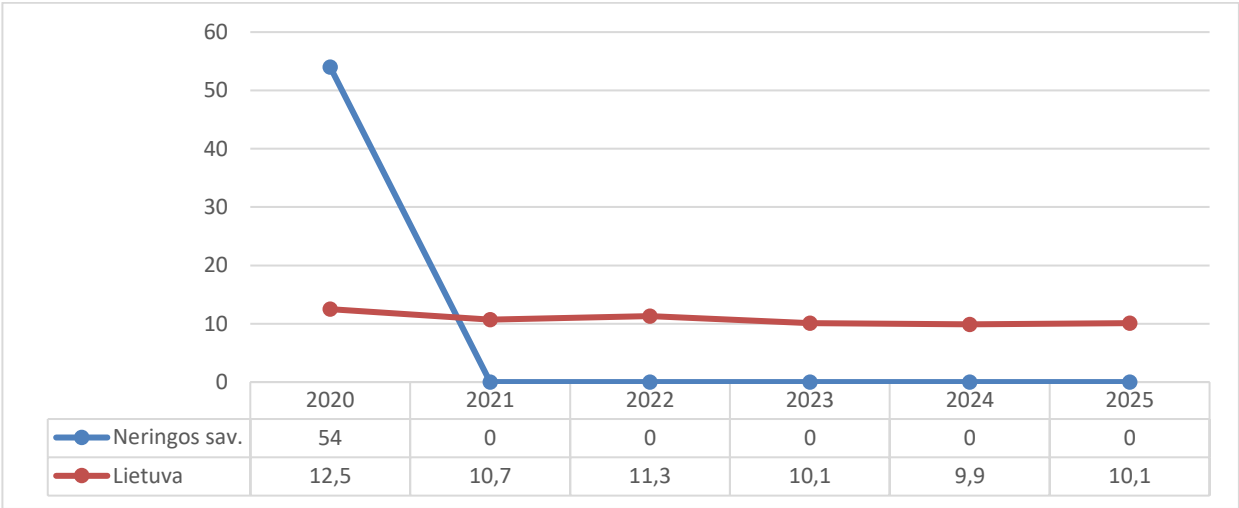

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neringos sav.	0,85	1,33	0,75	0,48	0,46	0,89
Lietuva	1,07	1,11	1,09	1,14	1,12	1,15

8 pav. **Sergančių asmenų skaičius gimdos kaklelio vėžiu (C53) Neringos savivaldybėje ir Lietuvoje 2020-2025 m. (1 000 gyv.)**

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos statistikos duomenų portalas

2020 metais Neringos savivaldybės mirtingumo nuo gimdos kaklelio vėžio rodiklis siekė 54,0 atvejo 100 000 moterų ir viršijo Lietuvos rodiklį – 12,5 atvejo. 2021–2025 metais Neringoje mirčių nuo šios ligos neužregistruota. Lietuvoje 2025 metais mirtingumo rodiklis siekė 10,1 atvejo 100 000 moterų. Dėl mažo savivaldybės gyventojų skaičiaus pavienės mirtys gali lemti didelius metinių rodiklių svyravimus (9 pav.).

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neringos sav.	54	0	0	0	0	0
Lietuva	12,5	10,7	11,3	10,1	9,9	10,1

9 pav. **Mirtingumas nuo gimdos kaklelio vėžio (C53) 100 000 mot. Neringos savivaldybėje ir Lietuvoje 2020-2025 m.**

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Nors Neringos savivaldybėje dalyvavimas gimdos kaklelio vėžio prevencinėje programoje didėja, jis išlieka gerokai mažesnis nei Lietuvoje. Todėl svarbu stiprinti tikslinės grupės moterų informavimą, aktyvų kvietimą dalyvauti programoje ir tyrimų prieinamumą.

2026 METŲ NERINGOS SAVIVALDYBĖS SUAUGUSIŲJŲ GYVENSENOS RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės			Lietuvos reikšmės				
	Tend.	Rod.	Kiekis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.
Gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimas, prislėgta nuotaika, bendravimas								
Kuriems buvo labiau prislėgta nuotaika nei anksčiau	↓	21,6	97	1,27	17,0	22,2		4,6
Kurie gyvenimo kokybę vertina kaip gerą ar labai gerą	↓	75,1	340	1,01	74,7	60,8		86,3
Kurie savo sveikatą vertina kaip gerą ar labai gerą	↓	68,8	311	1,06	64,7	50,6		80,9
Kurie jaučiasi laimingi ar labai laimingi	↓	66,0	299	1,04	63,6	51,0		78,9
Kurie neturi nė vieno artimo žmogaus	↑	4,7	21	0,90	5,2	20,3		1,0
Kurie turi ilgalaikių sveikatos problemų	↓	29,7	134	0,79	37,8	51,4		21,4
Sveikatos elgsena								
Kurie užsiima fizine veikla bent po 30 min. bent 5 dienas per savaitę	↑	16,7	75	0,67	25,1	11,6		39,6
Kurie valgo vaisius bent kartą per dieną	↓	32,7	148	0,89	36,7	25,4		65,4
Kurie valgo daržoves bent kartą per dieną	↓	52,6	236	1,12	47,1	33,9		72,0
Kurie papildomai nevartoja druskos	↓	27,6	124	0,76	36,1	24,7		51,3
Kurie per paskutinius 12 mėn. bandė keisti gyvenseną, bet nepavyko	↓	48,3	219	0,97	49,9	65,3		25,8
Kurie valgo saldumynus bent kartą per dieną	↑	16,9	76	0,89	18,9	30,4		11,3
Kurie geria gazuotus saldžiuosius gėrimus bent kartą per dieną	↑	4,4	20	0,98	4,5	24,9		1,9
Kurie geria energinius gėrimus bent kartą per dieną	↑	6,0	27	3,16	1,9	16,5		0,0
Rizikingas elgesys								
Kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo tabaką	↑	13,3	59	0,93	14,3	26,0		4,0
Kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretes	→	14,3	63	2,04	7,0	18,5		2,1
Kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholį	↑	1,1	5	1,00	1,1	3,3		0,0
Kurie per paskutines 30 dienų vartojo alkoholį bent kartą per savaitę	↑	24,8	110	1,21	20,5	33,0		9,4
Kurie per paskutinius 12 mėn. vartojo alkoholį bent kartą per savaitę	↑	21,6	95	1,22	17,7	30,7		7,1

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės			Lietuvos reikšmės				
	Tend.	Rod.	Kiekis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.
Kurie per gyvenimą vartojo narkotikus	→	25,6	115	2,29	11,2	28,1		2,8
Kurie per paskutinius 12 mėn. vartojo narkotikus	→	5,0	22	2,27	2,2	8,0		0,0
Kurie per paskutinius 12 mėn. kasdien vartojo tabaką	↑	13,6	60	0,97	14,0	24,3		3,5
Kurie per paskutinius 12 mėn. kasdien rūkė elektronines cigaretes	→	14,8	65	2,14	6,9	18,8		1,8
Kurie visada nešioja atšvaitus	↑	10,7	48	0,39	27,6	10,7		42,7
Kurie važiuodami automobiliu visada segi saugos diržą	↑	93,1	418	0,99	94,2	77,0		98,8
Kurie visada dėvi šalmą	↑	16,7	53	1,15	14,5	3,9		30,4

10 pav. **2026 metų Neringos savivaldybės suaugusiųjų gyvensenos rodiklių profilis**

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Kas ketverius metus vykdomas suaugusiųjų gyvensenos stebėsenos tyrimas padeda įvertinti gyventojų savijautą, sveikatos elgseną ir jų pokyčius. 2026 m. Neringos savivaldybėje atliktas suaugusiųjų gyvensenos stebėsenos tyrimas, kuriame dalyvavo 453 gyventojai nuo 18 metų. Tarp lytį nurodžiusių respondentų buvo 216 vyrų (48,2 proc.) ir 232 moterys (51,8 proc.), o 5 respondentai lyties nenurodė.

Tyrimą nacionaliniu lygmeniu organizavo Higienos institutas, o apklausą savivaldybėje vykdė Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras. Tyrimui numatytas laikotarpis – 2026 m. kovo 2 d.–gegužės 31 d. Apklausa buvo anoniminė.

Tyrimo tikslas – įvertinti Neringos savivaldybės suaugusiųjų gyvenseną, savijautą, sveikatos elgseną ir rizikingo elgesio paplitimą, nustatyti pokyčius, palyginti su ankstesniu tyrimu, bei palyginti savivaldybės rezultatus su Lietuvos rodikliais.

Tyrimo rezultatai ataskaitoje pristatomi pagal tris pagrindines temas:

- **Sveikatos vertinimas ir laimingumas** – gyvenimo kokybės ir savo sveikatos vertinimas, laimingumas, prislėgta nuotaika, artimų žmonių turėjimas ir ilgalaikės sveikatos problemos.
- **Sveikatos elgsena** – fizinis aktyvumas, mitybos įpročiai ir pastangos keisti gyvenseną.
- **Rizikingas elgesys** – tabako, elektroninių cigarečių, alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimas bei saugaus elgesio įpročiai: atšvaitų nešiojimas, saugos diržų segėjimas ir šalmų dėvėjimas.

Tyrimo duomenys naudojami nustatant gyventojų sveikatos stiprinimo poreikius ir planuojant savivaldybės prevencines bei sveikatinimo veiklas.

Sveikatos vertinimas ir laimingumas. 2026 m. Neringos respondentai savo gyvenimo kokybę ir sveikatą vertino palankiau nei Lietuvos gyventojai: gyvenimo kokybę kaip gerą ar labai gerą įvertino 75,1 proc. respondentų (Lietuvoje – 74,7 proc.), sveikatą – 68,8 proc. (64,7 proc.). Laimingi ar labai laimingi jautėsi 66,0 proc. apklaustųjų (63,6 proc.). Tačiau, palyginti su 2022 m., palankiai gyvenimo kokybę vertinančiųjų dalis sumažėjo nuo 79,3 iki 75,1 proc., sveikatą – nuo 77,7 iki 68,8 proc., o laimingų respondentų – nuo 75,9 iki 66,0 proc. Labiau nei anksčiau prislėgtą nuotaiką nurodė 21,6 proc. respondentų (Lietuvoje – 17,0 proc.). 2022 m. ši dalis siekė 23,2 proc.

Sveikatos elgsena. Neringoje bent kartą per dieną vaisius valgė mažesnė respondentų dalis nei Lietuvoje – 32,7 proc. (Lietuvoje – 36,7 proc.), o daržoves – didesnė: 52,6 proc. (47,1 proc.). 2022 m. kasdien vaisius ir daržoves valgančiųjų dalys siekė po 79,5 proc. Nors 2026 m. nustatytos mažesnės reikšmės, tiesioginį palyginimą riboja pakeistos mitybos klausimų formuluotės. Fizine veikla bent po 30 minučių penkias ar daugiau dienų per savaitę užsiimančiųjų dalis padidėjo nuo 10,8 proc. 2022 m. iki 16,7 proc. 2026 m., tačiau išliko mažesnė už Lietuvos rodiklį – 25,1 proc. Papildomai druskos į paruoštą maistą nededančiųjų dalis sumažėjo nuo 43,9 iki 27,6 proc. (Lietuvoje – 36,1 proc.). Per paskutinius 12 mėnesių keisti gyvenseną bandė, tačiau to padaryti nepavyko 48,3 proc. respondentų (Lietuvoje – 49,9 proc.).

Rizikingas elgesys. Nepalankūs skirtumai nustatyti vertinant elektroninių cigarečių ir narkotinių medžiagų vartojimą. Per paskutines 30 dienų elektronines cigaretes kasdien rūkė 14,3 proc. Neringos respondentų (Lietuvoje – 7,0 proc.), o narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo bent kartą per gyvenimą buvo vartoję 25,6 proc. (11,2 proc.). Palyginti su 2022 m., kasdien elektronines cigaretes rūkančiųjų dalis padidėjo nuo 3,4 iki 14,3 proc., arba 10,9 procentinio punkto. Per paskutines 30 dienų kasdien tabako gaminius vartojusiųjų dalis taip pat padidėjo – nuo 5,2 iki 13,3 proc., tačiau buvo mažesnė nei Lietuvoje (14,3 proc.). Alkoholį bent kartą per savaitę per paskutines 30 dienų vartojusiųjų dalis išaugo nuo 18,1 iki 24,8 proc. ir viršijo Lietuvos rodiklį – 20,5 proc. Atšvaitus visada nešiojo 10,7 proc. respondentų (Lietuvoje – 27,6 proc.), saugos diržą važiuodami automobiliu visada segėjo 93,1 proc. (94,2 proc.). Šalmą visada dėvėjo didesnė respondentų dalis nei Lietuvoje – atitinkamai 16,7 ir 14,5 proc.

IŠVADOS

1. **Neringos savivaldybės gyventojų skaičius didėjo.** 2026 metų pradžioje savivaldybėje gyveno 4 570 gyventojų – 117 asmenų, arba 2,6 proc., daugiau nei 2025 metų pradžioje. Didžiąją gyventojų dalį sudarė darbingo amžiaus gyventojai, tačiau pensinio amžiaus žmonių buvo daugiau nei dvigubai daugiau nei vaikų iki 16 metų. 2025 metais gimė 28 kūdikiai, mirė 30 gyventojų, todėl natūrali gyventojų kaita išliko neigiama (−2 asmenys).
2. **Socialinės aplinkos ir dalis sveikatos rodiklių buvo palankesni už Lietuvos rodiklius.** Ilgalaikio nedarbo lygis siekė 0,3 proc., o Lietuvoje – 1,6 proc. Mažesni buvo socialinę pašalpą gaunančių šeimų ir pranešimų dėl smurto artimoje aplinkoje rodikliai. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė siekė 83,8 metų ir buvo 5,9 metų ilgesnė už Lietuvos vidurkį. Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų ir piktybinių navikų bei išvengiamų hospitalizacijų rodikliai buvo mažesni nei Lietuvoje.
3. **Išliko sveikatos priežiūros ir gyventojų saugumo problemų.** Išvengiamas mirtingumas sudarė 93,8 proc. ir viršijo Lietuvos rodiklį (76,3 proc.). Nepalankesni buvo mirtingumo dėl transporto įvykių ir paskendimo, nelaimingų atsitikimų darbe bei vyresnių gyventojų traumų dėl nukritimų rodikliai. Šeimos gydytojų ir apsilankymų pas gydytojus rodikliai buvo mažesni už Lietuvos vidurkį. Vienų metų vaikų skiepijimo DTP3, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos vakcinomis apimtys siekė 71,4 proc. (Lietuvoje – 86,7 proc.).
4. **Su narkotikais susijusių nusikalstamų veikų sumažėjo, tačiau rodiklis išliko aukštas.** 2025 metais užregistruotos 7 veikos, o 2024 metais – 10. Rodiklis sumažėjo nuo 229,5 iki 155,2 atvejo 100 000 gyventojų, tačiau buvo 1,6 karto didesnis nei Lietuvoje. 2026 metų gyvensenos tyrime narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo bent kartą per gyvenimą vartoję nurodė 25,6 proc. respondentų (Lietuvoje – 11,2 proc.), per paskutinius 12 mėnesių – 5,0 proc. (2,2 proc.).
5. **Dalyvavimas onkologinių ligų prevencinėse programose gerėjo, tačiau išliko nepakankamas.** Krūties vėžio programoje dalyvavo 31,0 proc. tikslinės populiacijos moterų (Lietuvoje – 55,5 proc.), gimdos kaklelio vėžio – 37,0 proc. (76,2 proc.). Palyginti su 2024 metais, dalyvavimas padidėjo atitinkamai 1,0 ir 2,1 procentinio punkto. Neringos PSPC taip pat padaugėjo siuntimo atlikti mamografijos tyrimą ir citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų. Vis dėlto abu savivaldybės rodikliai išliko raudonojoje zonoje. Dalyvavimas storosios žarnos vėžio ir širdies bei kraujagyslių ligų prevencinėse programose taip pat buvo mažesnis nei Lietuvoje.
6. **2026 metų suaugusiųjų gyvensenos tyrimas atskleidė papildomus sveikatos stiprinimo poreikius.** Tyrime dalyvavo 453 respondentai. Palyginti su 2022 metais, sumažėjo palankiai gyvenimo kokybę ir sveikatą vertinančių bei laimingų respondentų dalis. Fizinis aktyvumas padidėjo, tačiau išliko mažesnis nei Lietuvoje. Padaugėjo kasdien elektronines cigaretes ir tabako gaminius vartojančių bei bent kartą per savaitę alkoholį vartojančių respondentų.
7. **Detalesnei analizei pasirinktos trys prioritetinės sritys: su narkotikais susijusios nusikalstamos veikos, dalyvavimas krūties vėžio ir gimdos kaklelio vėžio prevencinėse programose.**

REKOMENDACIJOS

Neringos savivaldybės administracijai:

- Bendradarbiaujant su Neringos PSPC, nustatyti priežastis, dėl kurių gyventojai nedalyvauja onkologinių ligų prevencinėse programose, ir numatyti priemones registracijai bei paslaugų prieinamumui gerinti.
- Stiprinti sveikatos, švietimo, socialinių paslaugų įstaigų ir policijos bendradarbiavimą vykdant psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją.
- Gyventojų saugumo priemones orientuoti į vyresnių žmonių nukritimų, nelaimingų atsitikimų darbe, transporto įvykių ir skendimų prevenciją.

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biurui:

- Vykdyti tikslinį Neringos gyventojų informavimą apie krūties ir gimdos kaklelio vėžio prevencines programas.
- Plėtoti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją, įtraukiant jaunimą, tėvus, ugdymo įstaigas ir bendruomenę; viešinti konsultavimo bei pagalbos galimybes.
- Organizuoti fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, emocinės sveikatos ir saugaus elgesio veiklas, atsižvelgiant į 2026 metų gyvensenos tyrimo rezultatus.
- Kasmet vertinti prioritetinių rodiklių pokyčius ir įgyvendintų priemonių rezultatus.

VšĮ Neringos pirminės sveikatos priežiūros centrui:

- Sistemingai nustatyti moteris, kurioms pagal amžių ir patikros periodiškumą priklauso prevenciniai tyrimai, jas aktyviai kviesti ir pakartotinai susisiekti su neatvykusiomis.
- Padėti pacientėms užsiregistruoti tyrimams, stebėti, ar išduotas siuntimas buvo panaudotas, ir užtikrinti rezultatų įvertinimą bei tolesnę priežiūrą.
- Registruoti pagrindines nedalyvavimo programose priežastis ir pagal jas pritaikyti informavimo bei paslaugų organizavimo priemones.
- Stiprinti dalyvavimą kitose prevencinėse programose, vaikų skiepijimo tęstinumą ir šeimų konsultavimą žindymo klausimais.

Policijai, ugdymo ir socialinių paslaugų įstaigoms:

- Stiprinti įstaigų bendradarbiavimą mažinant narkotinių medžiagų prieinamumą, laiku atpažįstant rizikingą vartojimą ir padėti gyventojams gauti reikiamą pagalbą.

ŠALTINIAI

1. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Duomenų analizės skyrius. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rengimo metodinės rekomendacijos. 2026 m. atnaujinimas pagal atnaujintus Bendruosius savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatus. Higienos institutas, 2026.
2. Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt.
3. Higienos instituto Sveikatos statistinių duomenų portalas Prieiga per internetą: stat.hi.lt.
4. Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalas osp.stat.gov.lt;
5. Neringos savivaldybės administracija. Neringos savivaldybės aplinkos monitoringo 2025 m. ataskaita. 2026. Prieiga per internetą: neringosmonitoringas.lt.
6. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Ligų prevencijos programų vykdymo apžvalga. Prieiga per internetą: ligoniukasa.lrv.lt
7. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras. 2022 metų Neringos savivaldybės suaugusiųjų gyvensenos tyrimo analizė. Klaipėda, 2023.